

Ханс Кристиан Андерсен

Из широкия път вървеше войник: едно, две, едно, две! На гърба си носеше раница, а на кръста – сабя, защото беше ходил на война и сега се връщаше у дома си. По пътя го срещна една стара магьосница. Тя беше ужасно грозна. Долната ѝ устна висеше до гърдите.

– Добър вечер, войниче! – каза магьосницата. – Каква хубава сабя и каква голяма раница имаш! Ти си истински войник! Затова ще получиш пари, колкото искаш.

– Благодаря ти, стара магьоснице! – отвърна войникът.

– Виждаш ли това голямо дърво? – рече магьосницата и посочи едно дърво, което растеше наблизо. – То е съвсем кухо отвътре. Ако се изкачиш на върха му, ще видиш една дупка, по която можеш да се спуснеш надолу до самите корени. Аз ще ти вържа едно въже за кръста, за да мога да те извадя, щом ми извикаш.

– Какво ще правя в дървото? – попита войникът.

– Ще си вземеш пари! – каза магьосницата. – Слушай, щом се спуснеш до корените, ще се намериш в една голяма стая; там е много светло, защото горят повече от триста лампи. Пред себе си ще видиш три врати. Ти ще можеш да ги отвориш, защото ключовете са над тях. Когато влезеш в първата стая, ще видиш на сред пода голям сандък, върху който

седи едно куче. Очите му са големи колкото чаени чаши, но ти няма да се плашиш от това. Аз ще ти дам моята синя престилка на квадратчета, за да я постелеш на пода, после ще грабнеш кучето, ще го сложиш върху престилката, ще отвориш сандъка и ще вземеш, колкото пари искаш. Там са медните пари. Ако искаш чисто сребро, ще отидеш във втората стая; там върху сандъка седи друго куче с очи колкото воденични камъни; ти пак не се плаши, турни го само върху престилката ми и си вземи пари. Ако ли пък пожелаеш злато – и злато ще имаш, колкото можеш да носиш, стига само да влезеш в третата стая. Наистина кучето, което стои върху сандъка със златото, има очи, големи колкото кръгли кули. То е страшно куче! Но ти и от него няма да се плашиш! Турни го на престилката ми, то не ще ти направи нищо. Вземи си тогава от сандъка злато, колкото искаш.

– Това не е лошо! – рече войникът. – Но какво ще трябва да ти дам аз, стара магьоснице? Разбира се, ти все ще искаш нещо от мен, нали?

– Не – каза магьосницата, – не искам нито петак. Ти трябва да ми донесеш само старото огниво, което моята баба забрави, когато беше за последен път там долу.

– Добре! Вържи ме с въжето! – каза войникът.

– Сега! – извика магьосницата. – Ето ти и моята синя престилка на квадратчета. Тогава войникът се покатери на дървото, спусна се в дупката и се намери долу, в голямата стая, където горяха, както беше казала магьосницата, триста лампи.

Той отвори първата врата. Там седеше кучето с очи колкото чаени чаши и се блещеше срещу него.

– Здравей, приятелю! – каза войникът, сложи кучето върху престилката на магьосницата и натъпка джобовете си с медни пари. След това той затвори сандъка, премести кучето пак на старото му място и влезе във втората стая. Ax! Тук на сандъка седеше кучето, което имаше очи колкото воденични камъни.

– Няма защо така да се блещиш срещу мен! – рече войникът. – Ще те заболят очите. И той сложи кучето върху престилката на магьосницата. Но когато видя сребърните пари в сандъка, изхвърли всички медни пари и напълни джобовете и раницата си само със сребро. Сетне отиде в третата стая. Ох, тук наистина беше страшно! Очите на кучето, което седеше вътре, бяха големи колкото кули и се въртяха в главата му като колела.

– Добър вечер! – каза войникът и отдале чест, защото никога през живота си не беше виждал такова куче. Като постоя малко, той грабна

кучето, сложи го върху престилката и отвори сандъка. Господи, колко много злато имаше в тоя сандък! С тия пари войникът можеше да купи целия столичен град, всички захарни прасенца от сладкарниците, всички оловни войници, камшици и дървени кончета по света. Да, туй се казваше богатство! И войникът изхвърли всички сребърни пари от джобовете и раницата си и вместо тях си взе златни. Той натъпка с жълтици не само джобовете и раницата, но и фуражката и чизмите си, тъй че едва можеше да се движи. Сега той наистина имаше много пари. Сложи пак кучето върху сандъка, затвори вратата и извика през дупката:

– Дърпай нагоре, стара магьосница!

– Взе ли огнивото? – попита магьосницата.

– По дяволите! – извика войникът. – Него съвсем забравих. – И той се върна, та взе огнивото. Тогава магьосницата го изтегли горе и войникът се намери отново на пътя. Джобовете, раницата, чизмите и фуражката му бяха натъпкани с жълтици.

– Какво ще правиш с това огниво? – попита войникът.

– Не е твоя работа! – отвърна магьосницата. – Ти си взе пари, дай ми сега огнивото!

– Я гледай! – рече войникът. – Кажи защо ти е огнивото или ще извадя сабята и ще ти отрежа главата!

– Няма да кажа! – извика магьосницата.

Тогава войникът извади сабята и отсече главата ѝ. Сетне върза всичките си пари в престилката на магьосницата, метна вързопа на гърба си, пъхна огнивото в джоба и се запъти към града.

А градът беше великолепен. Войникът отиде в най-хубавата странноприемница, поискава най-хубавата стая и най-вкусните ястия, защото сега вече беше богат. Слугата, който изчисти чизмите му, навярно помисли, че те са много вехти за такъв богат човек. Но на другия ден войникът си купи и нови чизми, и прекрасни дрехи. Той стана важен господин и затова хората му показваха всички забележителности на града. Разказаха му и за царя, и за хубавата царска дъщеря.

– Къде може да я види човек? – попита войникът.

– Никъде – казаха му всички. – Тя живее в големия меден замък, заобиколен от множество кули и стени. При нея отива само царят, защото ѝ е предсказано, че ще се омъжи за прост войник, а царят не желае това.

„Иска ми се да я видя“ – помисли си войникът. Но да иска позволение за това, разбира се, не можеше да става и дума.

И тъй нашият войник заживя много весело: ходеше на театър, разхождаше се в градината на царя и раздаваше на бедните много пари. Туй му правеше особено удоволствие, защото знаеше от опит колко зле живее човек, когато няма пукната пара в джоба си. Сега той беше богат, носеше хубави дрехи и имаше много приятели, които разправяха, че е прекрасен човек и истински благородник. И на войника бе приятно да слуша това. Но понеже той харчеше всеки ден, а никога нищо не печелеше, останаха му най-сетне само две монети в джоба. Той бе принуден да напусне хубавите стаи, в които живееше, и да се премести в една малка таванска стаичка. Трябаше сам да чисти чизмите си и да ги кърпи с една дебела игла. Никой от предишните му приятели не идваше да го види, защото трябаше да се изкачва много високо.

Беше тъмна нощ, а войникът нямаше пари дори за свещ. Тогава изведнъж му хрумна, че при огнивото, което бе извадил от хралупата, имаше и късче прахан. Той взе огнивото и праханта, но щом удари кремъка, пламна огън, вратата се разтвори и пред него застана кучето, което имаше очи, големи колкото чаени чаши.

– Какво ще заповяда моят господар? – попита то.

– Гледай ти! – извика войникът. – Та аз съм имал чудесно огниво! С него мога да имам всичко, каквото пожелая! Донеси ми малко пари – каза той на кучето. За миг кучето изчезна, после – след миг – застана пак пред него с пълна торба пари между зъбите.

Войникът разбра какво вълшебно огниво има в ръцете си. Щом го удареше веднъж – явяваше се кучето, което седеше на сандъка с медните пари. Удареше ли го два пъти – явяваше се кучето от сандъка със сребърните пари, а когато удареше три пъти — тогава пък идваше кучето, което пазеше жълтиците. И войникът се премести пак в хубавите стаи, облече се в скъпи дрехи и приятелите му го познаха отново и отново почнаха да го хвалят.

Веднъж той си помисли: „Чудно е наистина, че не мога да видя царската дъщеря. Всички разправят, че е много хубава, но каква полза от това, когато тя трябва да стои все в големия меден замък, заобиколен с кули и стени! Мигар аз никога не ще я видя? Де е огнивото ми?“ И той удари кремъка. В същия миг пред него се яви кучето, което имаше очи колкото чаени чаши.

– Сега трябва да е среднощ – рече войникът, – но аз искам да видя поне за минутка царската дъщеря.

Кучето изчезна мигом и докато войникът се опомни, върна се отново с царската дъщеря, която лежеше на гърба му и спеше. Войникът не можа да се стърпи и я целуна.

След туй кучето се върна назад с царската дъщеря. На следната сутрин, когато царят и царицата пиеха чай, царкинята им разказа, че през нощта е сънуvalа чуден сън за едно куче и един войник: кучето я носило на гърба си, а войникът я целунал.

– Гледай ти каква чудна история! – каза царицата.

На следната нощ една от старите царедворки остана да пази край леглото на царската дъщеря, за да разбере дали това е наистина сън, или пък нещо друго.

Войникът пак поиска да види царкинята и затова кучето се яви отново през нощта в замъка и побягна с нея, колкото сила имаше. Но старата царедворка обу морски ботуши и побягна със същата бързина след него. Когато видя, че кучето се скри зад вратата на една голяма къща, тя си каза: „Сега зная мястото!“ И с късче тебешир изписа кръст на вратата. После тя се върна в замъка и си легна да спи, а след малко се върна и кучето с царската дъщеря. Но като забеляза кръста върху вратата на къщата, дето живееше войникът, кучето взе едно парче тебешир и изписа също такива кръстове по всички врати в града. Това беше добре измислено, защото сега царедворката не можеше вече да намери белязаната от нея врата.

Рано сутринта царят, царицата, старата царедворка и всички царедворци отидоха да видят къде е била царкинята през нощта.

– Ето тук! – рече царят, като видя първата врата с кръст.

– Не, тук! – извика царицата, когато видя друга врата със също такъв кръст.

– И тук има кръст! Да, ето още един! – извикаха всички. Накъдето и да погледнеха, навсякъде по вратите се белееха кръстове. Тогава те разбраха, че всянакво по-нататъшно търсене е безполезно.

Но царицата беше много умна жена. Тя знаеше не само да се вози в колесница, а разбираше и много други неща. Тя взе голямата си златна ножица, отряза къс копринен плат и направи малка торбичка, която напълни с чисто пшеничено брашно, и я завърза на гърба на царкинята. Сетне преряза малка дупчица на торбичката, за да може брашното да се сипе из пътя, по който ще мине царкинята.

През нощта кучето дойде отново, взе царската дъщеря на гърба си и я отнесе при войника, който я обикна много и искаше да се ожени за нея. Кучето не забеляза, че брашното се сипеше след него из целия път от замъка до прозорците на къщата, в която живееше войникът. Така на другия ден царят и царицата можаха да узнаят къде е била дъщеря им. Тогава те заповядаха да хванат войника и да го затворят в тъмница.

А в тъмницата беше тъмно и студено. Хвърлиха там войника и му казаха: „Утре ще те обесим!“ Не беше много приятно да се слушат такива неща. Огнивото войникът бе забравил вкъщи.

На следната сутрин той видя през желязната решетка на прозорчето си как хората от града бързат към мястото, дето ще го бесят. Биеха барабани, трупаха се войници. Всички хора излизаха тичешком от домовете си, между тях беше и един обущарски чирак с кожена престилка и по чехли. Той тичаше тъй силно, че единият му чехъл отхвръкна и се удари о стената, дето войникът гледаше през желязната решетка.

— Хей, момче! Няма защо да бързаш! — извика му войникът. — Без мен няма да почнат! Ако изтичаш до дома и ми донесеш огнивото, ще ти дам четири шилинга. Само ще си плюеш на нозете, чу ли? Хайде, бягай сега!

Чирачето, разбира се, прие с радост поръката, побягна за огнивото, донесе го на войника и... да, ей сега ще видим какво стана по-нататък.

Извън града беше издигната голяма бесилка. Около нея стояха войници и хиляден народ. Царят и царицата седяха на великолепен трон срещу съдиите и целия придворен съвет.

Войникът стоеше вече на стълбата. Но когато поискаха да му окачат въжето на шията, той каза, че последното невинно желание на всеки осъден се изпълнява винаги, та затова и той моли да му се позволи да изпуши една лула тютюн, която ще бъде последна в живота му.

Царят се съгласи. Тогава войникът извади огнивото и щракна: едно-две-три. В същия миг се явиха всички кучета – първото, което имаше очи колкото чаени чаши, второто – с очи колкото воденични колела, и третото, чиито очи бяха големи колкото кръгли кули.

– Спасете ме сега от бесилката! – извика войникът.

И трите кучета се спуснаха върху съдиите и съветниците, захапаха единого за крака, другого за носа и ги хвърлиха тъй високо във въздуха, че когато паднаха на земята, станаха на пух и прах.

– Аз не искам! – каза царят, но най-голямото куче хвана него и царицата и ги запрати при другите.

Тогава войниците се изплашиха, а народът извика:

– Войниче, ти ще ни станеш цар и ще се ожениш за царската дъщеря!

После качиха войника в царската колесница, а трите кучета тичаха напред и викаха: „Ура!“ Децата свиреха с пръсти, а войниците отдаваха чест.

Царската дъщеря пък излезе от замъка и стана царица, което, разбира се, ѝ беше много приятно. Сватбата продължи цяла седмица, а кучетата седяха край трапезата и гледаха с ей такива облещени очи.

Имаше някога един царски син, който искаше да се ожени също за царкиня, само че за истинска. И тъй, той пропътува целия свят, но не можа да я намери. Наистина царкини имаше много, но дали бяха истински – това

той не можа да узнае и ето защо се върна съвсем натъжен в къщи, с празни ръце. Да, нему се искаше да си намери истинска царкиня.

Една вечер се появи ужасна буря: засвяткаха мълнии, затрещяха гръмотевици, завала дъжд като из ведро – просто да умреш от страх. Изведенъж на градските врати се похлопа и старият цар излезе да отвори.

Пред вратите стоеше една царкиня. Боже мой, на какво приличаше тя! От косите и дрехите ѝ течеше вода, обувките ѝ бяха прогизнали, но тя уверяваше, че била истинска царкиня.

„Добре, ние скоро ще узнаем това!“ – помисли си старата царица. И без да каже нещо, тя отиде в спалнята, сне от леглото всички дюшеци и възглавници и сложи на дъските едно грахово зърно. Върху граховото зърно тя нареди двайсет дюшека и върху тях още двайсет пухени завивки.

И така, върху тая постеля сложиха царкинята да спи.

На сутринта я попитаха как е прекарала нощта.

– Ах, много лошо! – рече царкинята. – Цяла нощ почти не можах да затворя очи! Кой знае какво имаше в леглото! Аз лежах върху нещо тъй твърдо, че цялото ми тяло сега е в синини. Ужасна нощ!

Веднага на всички стана ясно, че тя е истинска царкиня. Тя беше усетила граховото зърно през двайсет дюшека и през двайсет пухени завивки. Тъй нежна можеше да бъде само една истинска царкиня.

И царският син се ожени за нея. Сега той знаеше, че взема истинска царкиня. А граховото зърно изпратиха в музея, където то може да се види и днес, ако само някой не го е взел.

Да, това не е приказка, а истинска история!

Малката кибритопродавачка

Беше люта зима, валеше сняг, настъпваше тъмна вечер – последната вечер на годината.

В тоя студ и в тая тъмнина вървеше по улиците бедно, малко момиченце, гологлаво и бoso. Наистина, когато излезе от къщи, то имаше на нозете си чехли, но

каква полза от тях? По-рано ги беше носила майка му, затова те бяха много големи за него. Момиченцето ги загуби, когато изтича да прекоси улицата, за да не го прегазят минаващите коли. Единия чехъл то не можа да намери, а другият бе грабнат от едно улично момче, което избяга с него. И момиченцето отмина нататък съвсем бoso, с посинели от студ крачка. В червената си престилчица то носеше кутии с кибрит, а една държеше в ръката си. През целия ден никой не купи от него кибрит, никой не му даде нито пари.

Треперещо от студ и глад, бедното дете вървеше бавно нататък. Жално му ставаше на човек, като го гледаше...

Снежни парциали покриваха дългите светлоруси коси на детето, които падаха по шията му на хубави къдици. Но момиченцето не мислеше за своите хубави къдици. Във всички прозорци горяха светлинни, отвсякъде се носеше мирис на печена гъска – нали беше нощта срещу Нова година. Да, момиченцето мислеше само за това...

В един ъгъл между две къщи, от които едната се издаваше напред, момиченцето седна да си почине, като сви под себе си измръзналите си крачета. От това му стана още по-студено, но то не смееше да се прибере в къщи. Не беше продало нито една кибритена клечка, не беше спечелило нито парица. Баща му щеше да го бие, пък и у тях не беше никак топло. Само един покрив стърчеше над главата им, а вятърът духаше на воля, макар че бяха запушили със слама и парциали най-големите дупки.

Малките му ръчички се бяха почти вкочанили от студ. Ах! Една само клечка кибрит можеше да му помогне, ако посмееше да я извади от кутията, да я драсне о стената и да си сгрее пръстите!

Най-сетне момиченцето се реши и извади една клечка. Драс! Клечката изсъска и пламна. Детето простря ръка над нея и клечката загоря с такъв светъл пламък, с такава топла светлина, като че беше свещ. Чудна беше тая свещ. На момиченцето се струваше, че седи пред голяма желязна печка с изльскани медни крака и с медна вратичка. Колко весело играеше в нея огънят, колко приятно топлеше! Детето искаше да простре и нозете си, за да ги стопли, но в тоя миг огънят угасна, печката изчезна и в ръчичките остана само крайецът на изгорялата кибритена клечка.

То драсна о стената друга. Клечката пламна, нейната светлина озари стената и тя стана прозрачна като було. Момиченцето можеше да гледа в стаята. На трапезата беше постлана бяла покривка и върху нея бяха сложени порцеланови съдове, а в една чиния се мъдреше печена гъска с

ябълки и сливи; носеше се сладка миризма. Но най-чудното беше това, че гъската скочи изведнъж от чинията и като се заклати с нож и вилица в гърдите, тръгна право към бедното момиченце...

Но ето че угасна и тая клечка: момиченцето се намери отново пред дебелата, мокра и студена стена.

То запали още една клечка и тогава се намери под една великолепна новогодишна елха. Тя беше много по-голяма и по-хубава от онай, която момиченцето беше видяло през прозорците на един магазин. Хиляди свещи горяха по зелените ѝ клончета и шарени картички – от ония, които красят прозорците на магазините – гледаха момиченцето. То протегна ръчички към тях, но в тая минута клечката изгасна. Свещите по елхата започнаха да се издигат нагоре, все по-високо и по-високо, най-после му се сториха като небесни звезди. Една от звездите падна и остави след себе си дълга огнена бразда.

„Някой умира в тоя час!“ – помисли си момиченцето, защото баба му, която го обичаше много, но бе умряла вече, му беше разказвала, че когато пада някоя звезда, тогава се възнася към бога една човешка душа.

Момиченцето драсна още една клечка; стана пак светло и старата му баба се изправи пред него светла и лъчезарна, кротка и любеща...

– Бабо – извика детето. – Вземи ме със себе си! Аз зная, че ти ще си отидеш, когато клечката угасне; ти ще се изгубиш като топлата печка, като чудно опечената гъска, като хубавата голяма елха! – И то бързо издраска цялата кутия клечки, защото искаше да задържи баба си за по-дълго време.

И клечките светнаха толкова силно, че наоколо стана светло като ден. Никога баба му не е била толкова голяма и хубава! Тя улови момиченцето за ръце, прегърна го и изведнъж двете в блясък и радост се издигнаха високо над земята; и там, където те хвръкнаха, нямаше нито студ, нито глад, нито неволя.

А в ъгъла, облегнато до стената, стоеше в студеното утро бедно момиченце с червени бузички и с усмихнати устица – то беше замръзнало през последната вечер на старата година.

Новогодишното слънце изгря над мъничкия труп. Вдървено седеше момиченцето с кибрита си, от който една кутия беше изгоряла. „То е искало да се стопли!“ – казваха хората. Но никой не знаеше колко хубави неща видя то и в какъв блясък се възнесе с баба си към радостите на Новата година.

Още приказки от Ханс Кристиан Андерсен можете да прочетете тук:: <https://chitanka.info/book/25-andersenovi-prikazki>

Материала подготви: Десислава Бейска

Провери: Диляна Гаджева